

nas je najsvetejša dolžnost, da pri vsaki priliki našemu narodu pove, s kakšnim namenom se to dela. Narodu povejmo v obraz, da ni in ne more biti prijatelj našega naroda, kdor koplje grob šoli in učiteljstvu, ker ta visoko spoštuje dobre učitelje, visoko ceni šolsko omiko in izobrazbo, ker se povsod zidajo in razširjajo nove šole, kar je očiten dokaz, da je sedanja šola z učiteljstvom vred dobila globoke korenike v srečo našega naroda, ki jih hoče neka politiška struja na grd in hudoben način izdreti. Za taka pojasnila ti ne bo naš narod zameril, marveč še hvaležen ti bo, spoštoval te bo, ker si odkrit in pošten zagovornik svojega stanu, bojevnik za svojo čast in poštenje in za narodni blagor, ker je narodna omika bistveni del tudi naše narodne sreče.

Danes se bije na politiškem polju največ boj zaradi vere. Eni hočejo veljati za prave katoliške ljudi, drugi pa trdijo, da se naj posvetne zadeve ločijo od vere, ker nimajo z vero nobenega stika. Zadnji se imenujejo naprednjaki in obenem jih prvi imenujejo brezverce. Učiteljstvo je naprednega duha, ker tako mora tudi biti zaradi svojega poklica, a odločno moramo poudarjati, da raditega nismo prav v nobenem nasprotstvu z vero. Nam vera ni nič na poti, pač pa se more vsakemu gabiti, da se zlorablja vero prav na grd način. Mi smo prisegli vzgojevati šolsko mladino po zakonih in tako tudi delamo. Mi ne moremo in ne smemo v šoli pri odgoji delovati našemu narodu v nasprotnem duhu. Vera je nekaj vzvišenega, ki jo rabimo pri odgoji kot neko moraliskó silo za krotenje strasti, pregreh in napak; ta morališka sila nam je vodnica za krepostno življenje in čednosti. Vera je zbirka najlepših in najzgodnejših moraliskih nauk, ki človeka blaže, in ga vodijo v življenje s pomočjo razuma, pameti in vesti do popolnosti. Tem naukom nismo nasprotni mi, pač pa tisti, ki te lepe nauke pačijo, zlorablja in z namenom kažejo v drugi luči z življenjem, pisanjem po časopisih in nastopom med narodom, da ga ložje izkoriščajo. Mi moramo upoštevati versko individualnost našega naroda, da ne pridemo zaradi tega v nasprotje z njim. Vsak od nas naj živi in dela po zgledu narodne mase, pobija naj zlorabo vere in izkoriščanje te pri vsaki priliki. Naš narod vidi sam to prav dobro, mnogim se že odpirajo oči. A sveta dolžnost vsakega učitelja mora biti, da kot narodni odgojitelj čuva kot zenico v očesu koristi ljudstva, da ga ne bo nihče izkoriščal za sebične namene, še manje pa pustil grditi sebe in šolo, kakor da bi ta z učiteljstvom vred delovala proti narodu. Vsako sramotenje šole in učiteljstva pade na sramotilce nazaj. Upoštevajoč vse to pri odgoji, izvijemo smrtnemu sovražniku šole glavno orožje iz rok, ki ima vero le za sredstvo v dosego svojega namena — za navdvlado nad šolo in narodom. (Konec.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz „Zaveze“ avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Letošnja XIX. glavna skupščina „Zaveze“ avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev se boče vršila letos v Radovljici v dneh 17., 18. in 19. avgusta t. l. z izletom na Koroško. Priprave se vrše že vsestransko, tako da obeta tudi letošnja skupščina postati lep in pomenljiv dan za slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo.

Delegat so dosedaj volila že sledeča društva:

I. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: gospodični: 1. Janja Miklavčič, učiteljica, Kranj; Ana Petrovič, učiteljica Smednik; 3. Karel Mahkota, učitelj, Tržič; 4. Vilko Rus, učitelj, Kranj; 5. Karel Završnik, učitelj Duplje.

II. Deželno Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani: 6. Jakob Furlan, 7. Janko Likar, 8. Vendelin Sadar, 9. Karel Wider, učitelji, Ljubljana.

III. Litijsko učiteljsko društvo: gospodične: 10. Antonija Hribar, učiteljica, Št. Vid pri Zatičini; 11. Erna Zajec, učiteljica, Zatična; 12. Kristina Demšar, učiteljica, Šmatno pri Litiji; 13. Marija Pezdir, učiteljica, Št. Vid pri Zatičini; 14. Josip Zajec, nadučitelj, Vel. Gaber.

IV. Ljubljansko učiteljsko društvo: gospe: 15. Olga Kobau, učiteljica, 16. Josipina Kalin, učiteljica, 17. Fran Skulj, 18. Alojzij Kecelj, 19. Karel Wider, učitelji v Ljubljani.

V. Pedagoško društvo v Krškem: gospice: 20. Fani Lunder, učiteljica, Raka; 21. Lina Lenček, učiteljica, Sv. Križ; 22. Ana Vavken, učiteljica, Bučka; 23. Angela Bavdek, učiteljica, Leskovec; 24. Sonja Kalan, učiteljica, Kostanjevica; 25. Julija Kocijančič, učiteljica, Studenec; 26. L. Stiasny, c. kr. okr. šol. nadzornik, Krško; 27. Jan Blagajne, učitelj-voditelj, Hrv. Brod; 28. Ivan Benedičič, nadučitelj, Škocijan; 29. Ivan Malnarič, nadučitelj, Sv. Križ; 30. Ivan Golob, učitelj, Cerklje; 31. Iv. Zwirn, nadučitelj, Vel. Dolina; 32. Ivan Kocijančič, nadučitelj, Bušečavas; 33. Karel Trošt, nadučitelj, Št. Jernej.

VI. Gornjegrajsko učiteljsko društvo: 34. Ignacij Šijanec, učitelj; 35. gospica Kristina Volc, učiteljica, Gornjigrad.

L. Jelenc, predsednik „Zaveze“.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je zborovalo 13. t. m. ob 8. uri zvečer v hotelu „Južni kolodvor“.

Po predsednikovem pozdravu utemeljuje tovariš Jelenc resolucijo v zadevi zboljšanja učiteljskih plač.

Učiteljsko društvo za stolno mesto Ljubljana je pri svojem zborovanju dne 13. junija 1907 soglasno sprejelo sledečo resolucijo:

„Učiteljsko društvo za stolno mesto Ljubljana zahteva, naj se § 55. drž. šol. zakona izpopolni s sledečim dostavkom: Najmanjša plača pa naj bo ona, ki jo dobivajo po vsakratnih določbah c. kr. uradniki štirih najnižjih plačilnih razredov.“

Da pa morejo deželni zakonodajni zastopi izvesti to regulacijo, pričakuje učiteljstvo prav zanesljivo, da bo država prispevala v saniranje deželnih financ v ta namen.“

Zbor jo soglasno sprejme.

Za odposlanca k zborovanju zastopnikov vseh avstrijskih učiteljskih društev, ki se vrši 30. t. m. na Dunaju, pošlje društvo tovariša Dimnika, v Radovljico k zaupnemu zborovanju pa delegatnji Kobau in Kalin ter delegate Kecelj, Skulj in Wider.

Z nado, da se učiteljstvu uže vendar enkrat vravnajo za služene plače in zahvalo za navzočnost zaključil predsednik zborovanje.

Belokranjsko učiteljsko društvo je sprejelo enoglasno resolucijo o regulaciji učiteljskih plač pri obnem zborovanju dne 13. junija v Gradacu.

Delegatom na Dunaj je izbran enoglasno nadučitelj Fran Šetina v Črnomlju.

Učiteljsko društvo logaškega okraja je imelo 13. t. m. izredno zborovanje na Rakeku. Za skrajno slabe lokalne razmere tega okraja je bila udeležba nepričakovano velika. Vsa čast udeležencem iz daljne Idrije! Vseh zborovalcev je bilo 48, 4 so se oprostili pismenim potom.

Predsednik Šest otvori zborovanje ter s poudarkom pove, da je učiteljstvo zaman trkalo in prosilo kruha. Spojilo se je vse avstrijsko učiteljstvo z namenom, da s skupnimi močmi povzdignemo glas na najvišjem mestu po izpremembi § 55. državnega šolskega zakona ter nujni regulaciji našega gmotnega stanja. Od „Zaveze“ na dnevni red dana resolucija je bila sprejeta enoglasno. Zatem je bila volitev delegata na Dunaj. Na predlog predsednikov je bil zopet enoglasno izvoljen delegatom tovariš E. Gangl, ki se je zahvalil za zaupanje učiteljstva.

Na predlog tov. Wigeleta se je tudi sklenilo prositi pomoči v tej zadevi častnega člana „Zaveze“, župana ljubljanskega in in državnega poslanca g. Ivana Hribarja, kateremu se je brzojavnim potom to naznanilo.

Po končanem zborovanju je imelo učiteljstvo v kolodvorski restavraciji še kratek prijateljski sestanek, le žal, da je zaradi preodaljenih poti prišlo prehitro do razstanka.

Postojnsko učiteljsko društvo je imelo svoj izredni občni zbor na Razdrtem 13. t. m., ki je uspel v vsakem oziru

izborna. Navzočih je bilo 51 članov, kar je skoraj polnoštevilno; z veseljem se je tudi konstatiralo, da je bilo prisotnih posebno mnogo vrlih tovarišic, kakor bi moralo biti vselej!

Občni zbor otvoril predsednik tov. Dragotin Češnik s presrečnim pozdravom na vse navzoče člane in članice, pojasni vzrok sklicanja izrednega občnega zbora ter podeli na to besedo tajniku, ki prečita resolucijo glede regulacije učiteljskih plač in sploh ves tozadevni dopis „Zavezinega“ vodstva. Sedaj prevzame predsedstvo g. podpredsednik Fr. Mercina, g. predsednik pa utemeljuje resolucijo približno tako-le:

Naša mizerija je tako splošno znana, da ne gre o nji več izgubljati besed. Prispela pa je do vrhunca posebno v sedanjih kritičnih časih. Upošteva te razmere je tudi res hitela država zvišati že doslej neprimerno boljše plačanim uradnikom in duhovščini njihove dohodke. Le nas učiteljev se ne spomni nihče! Zaman so bile vse naše prošnje, zaman vsi naši kliči po pomoči! Dalo se je nekaj drobtinic, a prave, zadostne pomoči ni bilo. Zato si mora učitelj iskati postranskih služb in srečni oni, ki jih sploh imajo! (Medklic: tovariš S. ima 14. služb!) Prav je, da jih ima, a zaradi tega ne pride do oddihljaja. Delati mora od 5. ure zjutraj do 11. ali celo do 12. ure ponoči, kar ga mora ruinirati. Z vsemi službami skupaj ne doseže niti plače X. činovnega razreda.

Tako torej nemore več dalje! Vsak delavec je vreden svojega plačila! Zato odločno zahtevamo, da se nam da delu in stanu primerno plačilo.

Zlasti je vnebovpijoča krivica, kakor se plačuje provizorične učitelje! Dobivajo po 33 gld. mesečno, od tega morajo plačati za hrano minimum 20 gld., 5 gld. stanovanje in 2 gld. postrežbo, da mu končno preostane 6 gld. za obleko in drugo. Ali nima več mali pastirček, 11—12 let star? Ali se je potem čuditi, da izginejo tako hitro vsi ideali?

Dolžnost države je zato, da nam pomore do človeku dostojne ekzistence, ker država ima od nas v prvi vrsti največjo korist, pa tudi glavno besedo pri šolstvu; krivično je torej, da nas plačuje edino dežela, ki nima skoraj ničesar govoriti pri tem.

Zadnji korak, da se že vendar enkrat uresničijo naše poštene zahteve, je današnji; zato predlagam, da se neizpremenjeno sprejme prečitana resolucija.

Da pa morejo deželni zakonodajni zastopi izvesti to regulacijo, pričakuje učiteljstvo prav zanesljivo, da bo država prispevala v saniranje deželnih financ v ta namen.

Resolucija se je na to soglasno in z viharnim odobravanjem sprejela.

Za delegata je bil soglasno izvoljen g. društveni predsednik Dragotin Češnik, nadučitelj v Knežaku, ki se zahvali za zaupanje in obljubi na Dunaju storiti vse, kar bo v korist učiteljstva.

Pri slučajnostih predlaga tov. Češnik, da se za leto s zviša članarina od 2 K na 3 K, kar obvelja tudi soglasno.

Končno zahvali predsednik vse navzoče za pozornost med zborovanjem in požrtvovalnost ter zaključil izredni občni zbor.

Pedagoško društvo v Krškem je poslalo dne 17. t. m. ministrstvu za uk in bogočastje sledečo brzojavko.

Pedagoško društvo v Krškem se pridružuje vsem drugim učiteljskim društvom v zahtevi po slovenskem vseučilišču v Ljubljani, gotovo pričakujoč, da bo vlada kmalu ustregla tej upravičeni kulturni zahtevi vsega slovenskega naroda.

Slov. učiteljsko društvo za kočevski okraj je v kratkem dvakrat zborovalo. Dne 2. maja smo bili v Dobropoljah. Tov. Primožič nam je podal temeljit referat o učiteljevi avtoriteti. Zaradi obširnosti ni bilo mogoče obdelati vse snovi, ampak se je razprava nadaljevala na občnem zboru v Ribnici dne 13. t. m.

Sprejete so bile sledeče teze:

1. Avtoriteta je našemu stanu neobhodno potrebna.
2. Pridobiti si jo mora vsak učitelj(ica) zase, in vse učiteljstvo svojemu organiziranemu stanu.

3 Sredstva:

- a) Stremljenje za popolnitvijo občne in stanovske izobrazbe.
- b) Zanimanje in seznanitev socialnih ter drugih naprav, ki so ljudstvu v korist.

- c) Spoštovanje avtoritete drugih pri polnem varovanju lastne avtoritete.
- č) Na večrazrednicah složno delovanje in medsebojno spoštovanje učiteljstva.
- d) Neomadeževano zasebno življenje učiteljevo.
- e) Možat in odkritosrčen nastop pri vseh javnih prilikah.
- f) Točno opravljanje svoje službe.
- g) Skrajna objektivnost in pravičnost pri vsem uradovanju.
- h) Do upravičenih želj šolske mladine in občinstva imej odprto srce in razum.
- i) Pri vsem prizadevanju kaži v prvi vrsti skrb za prospeh stvari, v drugi vrsti skrb za osebne koristi zase ali za naslednika.

4. Izgubljena avtoriteta se težko zopet pridobi. Najbolje je drugje začeti novo življenje.

5. Kjer so lokalne razmere neugodne in vse plemenito prizadevanje učiteljevo nič ne izda, se priporoča isto sredstvo: kraj zapustiti

6. Glavna ovira stanovske avtoritete je pomanjkljivo materialno in pravno stanje učiteljstva.

7. Treba je zategadelj, da si ves stan pribori v človeški družbi svojemu delu primerno avtoriteto in da nastopi v polni meri uvaževan, enakopraven v dolžnostih in pravicah z drugimi stanovni vred.

8. V dosego stanovske avtoritete zahteva učiteljstvo:

- a) povoljno ureditev gmotnega in pravnega stanja,
- b) dosego vseh učnih, nadzorniških in uradniških mest, ki imajo neposreden vpliv na ljudsko šolstvo in njega učiteljstvo.

9. Da se morejo zahteve točke 8. uresničiti, zahteva učiteljstvo, da se absolventom(injam) učiteljišč odpro visoke šole. Sledeče teze, ki jih je predlagal gospod referent pa niso bile sprejete:

10. Naša organizacija naj vodi v dosego vseh navedenih teženj predvsem samo stanovsko politiko. Posameznikom pa bodi prepuščeno po svojem prepričanju pripadati tej ali oni politični stranki.

11. Stanovska politika naj se prilagodi željam in mišljenju večine ljudstva.

12. Učiteljstvo, oziroma vodstvo stanovskih organizacij bodi v vednem stiku z ljudstvom.

13. V boju za ustvaritev in ohranitev svoje avtoritete prizna učiteljstvo velikanski pomen časopisja, ki ga je s preudarno stanovsko politiko pridobiti.

14. Kot verni Slovenci pozdravljamo učitelji sedanjo dobo krščanske renesance na demokratični podlagi.

15. Naše stanovsko glasilo „Učiteljski Tovariš“ se pozivlja, da opusti vsako pisarjenje, ki bi postavljalo vse učiteljstvo v direktno nasprotje z mišljenjem ogromne večine našega naroda.

Burna debata je nastala o točkah 10.—15. Bile pa so vse zavržene, ker nam nikakor ne kaže, da bi zabredli med svoje najhujše zaničevalce. Tudi nimamo povoda obsojati svojega stanovskega glasila, pač pa moramo biti vrlemu „Tovarišu“ iz srea hvaležni za njegov odločen nastop za naše stanovske interese.

(O ostalem zborovanju prihodnjič.)

Štajersko.

Učiteljsko društvo ptujskega okraja je zborovalo ob udeležbi 38 članov dne 13. t. m. v okoliški šoli na Ptujju.

Tovariš predsednik prav presrečno pozdravlja v tolikem številu navzoče tovariše in tovarišice ter nam predstavi novo društvenico gdč. Marijo Paulošičevo iz Nove cerkve.

Izmed dopisov mi je omeniti onega od vodstva „Zaveze“ glede resolucije, znane iz „Učit. Tovariša“. Delegatom na Dunaj se izvoli tov. Anton Pesek, učitelj v Naraplah, in njegovim namestnikom tovariš Iv. Klemenčič, učitelj na Ptujski gori. Nato prečita predsednik pismo tovariša Fleréta, s katerim se je poslovil od našega društva.

Soglasno se je sprejelo temeljito poročilo tov. predsednika zborovanju „Lehrerbunda“ v Graecu.

Nato je sledilo poročilo zastopnika v okr. šol. svetu tov. g. Šorna. Iz tega posnamemo: Prošnje za starostno doklado so

bile vse ugodno rešene. Disciplinarne preiskave letos ni bilo nobene, kar se z zadovoljstvom beleži. Interveniral je tudi o znani resoluciji glede pisave „Štajerca“ in ne brez uspeha. Tov. Gorup predlaga, da se izreče tov. zastopniku popolno zaupanje za njegovo delovanje v okr. šol. svetu. Sprejeto.

O prvem in drugem referatu sta temeljito razpravljala tov. Strelec ni Serona.

Tov. Klemenčič predlaga in zato daruje 5 K, da društvo odpošlje brzojavke „Učit. Tovarišu“ „Domovini“ in „Slov. Nar.“, da vsa učiteljska in narodna društva ter županstva 17. t. m. brzojavno odpošljejo parlamentu svoje zahteve glede slovenskega vseučilišča v Ljubljani, in da društvo na dan otvoritve državnega zbora istotako odpošlje na predsedstvo brzojavko. V to se poveri tov. nadučitelj Kavkler iz ptujske okolice. Sprejeto.

Tov. Pesek stavi sledeče predloge:

1. Vsaka šola naj bo naročena na „Popotnika“, „Zvonček“, „Knjižnico za mladino“ in na knjige „Slov. šol. matice“, in sicer večrazrednice celo na več iztisov. Okr. šol. svet se prosi, naj kraj. šol. sv. to naroči.

2. Okr. šol. svet se prosi, da naj kraj. šol. sv. priporoči, da ti preskrbe šolarjem vse šolske potrebščine, ker je to za uspeh pouka velevažno.

3. Kraj. šol. svetom se naj zaukaže, da namažejo šolska tla z oljem zoper prah, ker to zahtevajo higijenski razlogi. — Vsi trije predlogi se soglasno sprejmejo.

Za glavno zborovanje „Zaveze“ v Radovljici se določita kot delegata: tov. Ivan Strelec in Josip Gorup, namestnikom pa tov. Pesek in Fleré.

Ob koncu zborovanja se predsednik poslovi od tovariša g. Ant. Hrena, nadučitelja v St. Janžu na Dravskem polju, ki stopi meseca septembra v svoj zasluženi stalni pokoj. Bil je vseh 26 let, kar je služboval v ptujskem okraju, zvest član našega društva. Tovariš Hren se zahvali predsedniku in vsem navzočim tovarišem ter obljubi, da ostane še naprej kot podporni ud društva. Navzoči mu zakličejo „na mnogaja leta“, narkar predsednik zaključi zborovanje. F—é.

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Poziv vsem tovarišem in tovarišicam celjskega okraja. Pri izrednem zborovanju „Učiteljskega društva za celjski okraj“ v Celju dne 16. t. m. se je sklenilo, da ima vsak tovariš in vsaka tovarišica plačati 1 K za potne stroške in diete delegatu, ki se udeleži zborovanja izvoljenih zastopnikov vseh učiteljskih društev v Avstriji na Dunaju. Ker je blagajnica prazna, je častna dolžnost vsakega tovariša in vsake tovarišice, da nemudoma vpošlje imenovani znesek tovarišu Fr. Krajcu v Celju. Morebiten preostanek pripade društveni blagajnici. R. Wudler, tajnik.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo skoraj polnoštevilno 16. t. m. v Smarju. Udeležilo se je 42 učiteljev in učiteljic (32 članov in 10 gostov). Referent tovariš Strmšek je razpravjal v kratkem, jedrnatem govoru o regulaciji učiteljskih plač. Z navdušenjem se je sprejela soglasno resolucija, ki ponavlja našo staro zahtevo: „Učiteljske plače naj bodo take, kakršne dobivajo uradniki štirih najnižjih razredov.“ Delegatom za Dunaj je izvoljen Vekoslav Strmšek.

Slovesen dan si je priredilo učiteljstvo in slovesno je zahtevalo za pošteno delo — pošteno plačilo.

Učiteljsko društvo za svetolenartski okraj je zborovalo dne 2. maja pri Sv. Lenartu. Med drugimi točkami dnevnega reda je omeniti razpravo učit. J. Klemenčiča: „Ali je slovnica v ljudski šoli opravičena?“ Ta tema je zbudila splošno pozornost med poslušalci, ker sloni na novodobnem naziranju slovniskega pouka. Referent je primerjal tudi „Jezikovne vadnice“, v koliko da ustrezajo novim zahtevam. Glavne točke njegovega referata se iztekajo v sledečih tezah:

1. Teoretični slovniški pouk nima za ljudsko šolo nobene vrednosti.

2. Zaradi velike važnosti jezikovnega pouka za ljudsko izobrazbo, naj se mu da takšna podlaga, ki mu bo preskrbela jezikovno spretnost, a ne znanje teoretičnih slovniških pravil.

3. Temelji jezikovne spretnosti so: nazorni nauk, realije, čitanje, besedotvorba, sinonimika in onematika, govorne vaje, pripovedovanje in spise — a ne slovniški „regleci“.

Izmed predlogov je omeniti:

a) Učiteljsko društvo pristopi z enim deležem k učiteljskemu tiskovnemu društvu.

b) Vsak priglasi referent, ki na dan zborovanja izostane, ne da bi vposlal svojega referata ali si najel svojega namestnika, plača 1 K kazni v društveno blagajnico.

c) Predlog, da bi se povišala društvenina za naročnino „Učit. Tov.“, je propadel; vendar pa je častna dolžnost vsakega uda biti naročnik „Učit. Tov.“ — Dne 6. junija pa je govorilo naše društvo o regulaciji naših plač. Znana resolucija je utemeljeval predsednik J. K o p i č. Resolucija je bila enoglasno sprejeta.

Kozjansko učiteljsko društvo. Zborovanja dne 16. t. m. z glavno točko vzporeda „Razprava o regulaciji učiteljskih plač“ se je udeležilo 20 društvnikov (med temi gđe Dragatin iz St. Petra p. Šv. g., ki je pristopila k društvu) in go-ta: tov. Vimpolšek iz Kumrovec na Hrvaškem in gđe. Potočnikova iz Podsrede. Živeli! — Odsotnost so opravičili tovariši: Morie, Jordan, Šetine.

Tovariš Grmovšek je razpravjal o regulaciji naših plač, začeni z važnostjo šole in učiteljstva, rekoč, da smo pionirji kulture, povsod se priznava naše delo in trud, a ne dobimo tega, kar nam gre po božji in človeški postavi. Vladni očetje nam režejo kruh v tankih kosih, da si moramo iskati postranskih zaslužkov, akoravno so s § 55. drž. š. z. določili, da mora vsaka šolska občina prejeme tako odmeriti, da se ni treba učiteljstvu truditi s postranskimi zaslužki. — Gorje učitelju, ki se ne ravna po postavi — disciplinarna preiskava — kazen; država, naša mačeha, sme teptati po postavah. — Naš poklic je idealen, a od idealov ne more nihče živeti. — Sprejeta je bila znana resolucija.

Delegatom za Dunaj, ki se mora udeležiti zborovanja zastopnikov na Dunaju, je bil soglasno izvoljen tov. H o h n j e c, nadučitelj kozjanski.

Delegatom k XIX. glavni skupščini „Zaveze“ v Radovljici so bili izvoljeni tovariši: Jelovšek, Ulčar in Vadnal.

Tovariš Jelovšek naznanja, da je v zadevi z olimskim župnikom Kotnikom zaradi velikonočne izpovedi dobil popolno zadoščenje in je postopanje celokupnega društva proti istemu za sedaj nepotrebno. Se vzame z zadovoljstvom na znanje.

Učiteljsko društvo je na predlog tov. Potočnika sklenilo brzojavno zahtevati pri naučnem ministrstvu, da izpolni dano obljubo slov. vseučilišča v Ljubljani Pot.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico je zborovalo poslednji četrtek v restavracijski dvorani hotela „Balkan“. Dvorana je bila polna. Udeležil se je sestanka tudi gosp. poslanec dr. Rybař, ki je izjavil, da se je z zadovoljstvom odzval vabilu, priznal, da se doseza lepe uspehe le v organizaciji in da mu je posebno drago, da se je tako društvo v poslednjem času osnovalo tudi na tržaških tleh. — Noče delati poklonov, ker je prepričan o važnosti učiteljskega stanu za povzdigo prosvete in osvobojenje od škodljivih nazorov in predsodkov pri mladih in odraslih med našim narodom. Priznava, da se danes več govori o univerzah nego o ljudski šoli, a to se pravi zidati pri strehi. Naše mu rodu je potrebna sedaj ljudska in srednja šola. — Osebni absolutizem je strt; a kar se je pojavil nov absolutizem v tujih nam strankah, ki je še krivičnejši od prvega, moramo šolstvo rešiti s tem, da se ga podržavi, dokler v Avstriji ne dosežemo narodne avtonomije, ko si bomo sami deliti pravico.

Tovariš Grmek je prečital lepo sestavljeno poročilo o plačah ter priporočal resolucijo tudi z ozirom na učitelje po drugih kronovinah, ki komaj žive, naj se učitelji izenačijo v plači državnim uradnikom poslednjih štirih razredov. — Grmek je bil tudi izvoljen delegatom na skupno zborovanje društvenih zastopnikov na Dunaju.

Tovariš Čok je priporočal, naj učitelji višjih razredov sestavijo imenik onih dečkov, ki bi šli na obrtno šolo, ter naj njih staršem priporočajo, da se izjavijo ravnatelju, da žele pouka v materinem jeziku. — Ravnatelj obrtne šole je pripravljen ustreči tej želji. Po zahvalnem govoru predsednika Ferluže dr. Rybařu in navzočim se je zborovanje zaključilo.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Komnu.

Udeležba je bila mnogobrojna; pogrešalo se je le desetorico vseh udov. Predsednik je v lepih besedah pozdravil prisotne, otvoril zborovanje ter predložil, naj učiteljsko izrazi pismeno sožalje c. kr. okr. glavarju, predsedniku c. kr. okr. šol. sveta, g. Ant. Rebku, povodom smrti njegove g. matere, kar je bilo enoglasno sprejeto. Nato nastopi referent g. M. Kaute s svojim poročilom, ker se mu je mudilo zaradi pogreba gori navedene pokojnice. Njegovo poročilo „Pojasnjevanje novega šol. in uč. reda je bilo zanimivo in poučno. Svršetkom so želeli nekaj pojasniti tovariši Avg. Šuc, Ant. Fakin in Fr. Vendranim. Prvima se je zaželeno pojasnilo. Vprašanje zadnjega pa, zadevajoče takso, ki jo sme učitelj zahtevati za izdavanje duplikatov odpuštnic na ljudski šoli, je ostalo nerešeno. Po daljšem razgovoru glede tega se je sklenilo vložiti posebno vlogo na c. kr. okr. šol. svet. Predsednik se g. referentu iskreno zahvali z vljudno prošnjo, da nam v kratkem še kaj poroča.

Nato čita tajnik zapisnik zadnjega zborovanja v Nabrežini, ki se ga je overilo. Letni poročili tajnika in blagajnika se vzameta v znanje. — Račune so pregledali izvoljeni pregledovalci (tov. Luka Sila, Lav. Arko in Al. Macarol) in iste potrdili. Blagajnica je še v precej dobrem stanju, le mnogo udov je še, ki žalibog zaostajajo z vplačevanjem udnine, zaradičesar je blagajnikovo delovanje oteženo.

Drugi referent tov. A. Mervič je moral zaradi pomanjkanja časa odložiti svoj referat na prihodnje zborovanje.

Predsednik je povedal, da je odbor v svoji seji spoznal za naše okolščine kot nemogoče, da bi pobirali poleg društvene udnine tudi naročnino na „Učit. Tovariša“. Zbor je ta sklep soglasno potrdil.

Z burnim odobravanjem se je na predlog predsednikov soglasno sprejela resolucija glede premembe § 55. drž. zakona, ki se tiče učiteljskih prejemkov, ki naj bodo odslej enaki onim državnih uradnikov zadnjih štirih razredov.

Delegatom za zborovanje vseh avstrijskih društev na Dunaju je izvoljen tovariš Ant. Kosovel, nadučitelj v Pliskovici.

Izvolil se je nato novi odbor, ki se je v nedeljo, 9. t. m., konstituiral v Zgoniku pri svoji seji tako-le:

Ant. Kosovel, nadučitelj v Pliskovici, predsednik; Fr. Ravbar, nadučitelj v Zgoniku, podpredsednik; Fr. Vendramin, nadučitelj v Dutovljah, tajnik; Ang. Orlova, učiteljica v Zgoniku, tajn. namestnica; Ant. Mervič, nadučitelj v Lokvi, blagajnik; Ant. Macarol, nadučitelj v Gorjanskem, pevovodja; Kar. Gruntar, učitelj v Sežani, odbornik.

Delegatom za zborovanje „Zaveze“ v Radovljici dne 18. avgusta so izvoljeni Pavel Medič, Viktor Škof in Fr. Vedramin ter gospice: Ang. Orlova in Antonija Terpinova.

Slednjic se je sklenilo odposlati telegrafične čestitke novoizvoljenim gospodom državnim poslancem: Štreklju, Hribarju in dr. Rybaču.

Ob 1¹/₂. popoldne se je zborovanje zaključilo.

Politiški pregled.

* **Jugoslovanski klub**, ki šteje 21 članov, so osnovali jugoslovanski državni poslanci v dunajskem parlamentu. — Predsednika sta dr. Ivčević in dr. Ploj. Pristopili so vsi Dalmatinci, Istrani in 7 Slovencev (Hribar, Grafenauer, Rybač, Ježovnik, Roblek, Štrekelj in Ploj.)

* **Slovenski klub** so ustanovili slovenski klerikalni državni poslanci. Predsednik mu je dr. Šusteršič, podpredsednik dr. Korošec. Klub šteje 16 članov, in sicer 10 Kranjcev, 4 Štajerce in 2 Goričana.

* **Novi člani gosposke zbornice**. Cesar je imenoval celo vrsto dosmrtnih članov gosposke zbornice, med temi so ministri: Beck, Bienert, Auersperg in dr. Marchet. Med novimi člani gosposke zbornice je večina Nemcev — Čehov in Poljakov je le malo. — V gosposko zbornico je poklican tudi kranjski deželni glavar, g. Oton pl. Detela. To je prvi Slovenec v avstrijski gosposki zbornici.

* **Manifestačni shod za slovensko vseučilišče**. V nedeljo, dne 9. t. m., je sklical „Svaz českoslovanskega stu-

dentstva“ v Pragi shod, na katerem so slovanski akademiki skupno manifestirali za ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani, rusinske v Levovu in češke v Brnu. Shoda, ki je bil veličastno obiskan, so se udeležili med drugimi rektor češke univerze, prof. Hlava, državnozbornski poslanci: prof. Masaryk, prof. Čelakovský, prof. Sobotka in prof. češke tehnike Hrasky. — Za slovensko vseučilišče je referiral g. dr. Mihajlo Rostohar, ki je na podlagi statističnih dat in že danih kulturnih predpogojev utemeljil upravičeno slovensko zahtevo, po lastnem vseučilišču. — Povedal je, da je nastavljenih sedaj 539 nemških uradnikov na mestih, ki bi jih morali zavzemati Slovenci. Takih uradniških mest je na Kranjskem 97, Koroškem 63, Primorskem 171, a na Štajeskem 208. — Fil. Zalar (Adrija) je stavil sledečo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta: I. Potom zakonodajne naj se zajamči popolno slovensko vseučilišče v Ljubljani. — II. Vlada naj stori takoj vse potrebne priprave za otvoritev popolnega slovenskega vseučilišča, in sicer naj pred vsem pospešuje habilitacijo slovenskih docentov; najprimernejša za to je češka univerza v Pragi. — III. Zahtevamo takojšnjo otvoritev juridične fakultete v Ljubljani, ker so za to dani vsi predpogoji.

* **Socialnodemokratski poslanci v posameznih državah**. Glede števila svojih poslancev stoji avstrijska socialna demokracija na drugem mestu. Na Ruskem jih je 132, v Avstriji 87, na Finskem 79, na Francoskem 52, na Nemškem 43, v Belgiji 32, na Angleškem 30, na Danskem 24, v Italiji 24, na Švedskem 14, na Norveškem 10, na Nizozemskem 7, v Luksemburškem 7, na Bolgarskem 6, v Švici 2, na Srbskem 1.

* **Skupna akcija za volilno reformo na Ogrskem**. Iz Budimpešte poročajo, da se nameravajo Romuni, Slovaki, Srbi in socialni demokratje med seboj tesneje združiti ter pričeti energično agitacijo za splošno in enako volilno pravico.

* **Izpremema v upravi Bosne in Hercegovine**. Bosansko časopisje z zadovoljstvom naznanja vest, da prevzame vrhovno vodstvo okupiranih dežel FZM Varešanin, rojen Hrvat, ki pozna dobro jezik in odnošaje okupiranih dežel. Važnejša je pa druga vest, ki jo je pa treba sprejeti z vso rezervo, namreč, da se uprava v Bosni in Hercegovini temeljito reformira. FZM Varešanin prevzame baje le vrhovno poveljstvo nad vojaštvom, civilna uprava se pa poveri hrvaškemu banu.

* **Nasledki šolskega štrajka**. V vasi Šroda, okraj Poznanjski, kjer je vsa šolska mladina pričela štrajkati, sta bila s 1. decembrom 1906 nastavljeni dva nova učitelja. In v kratkem prideta na to šolo še dva nova. Ker je pa zaradi te razširjave postalo šolsko poslopje premajhno, je zaukazla vlada, da se mora takoj postaviti nov šolski paviljon. Skupni stroški te razširjave znašajo 10.650 mark in plača novih štirih učiteljev 5000 mark. In vse te stroške — 15.650 mark — mora nositi tamošnja katoliška šolska občina.

* **Državica Meklenburg** dobi tudi moderni ljudski zastop. Do sedaj so odločevali takozvani „rittergutsbesitzerji“.

* **Krute kazni** napovedujejo sodišča raznim „prekucuhom“ na Poznanjskem. — Oskrbnik Stahowiak iz Cziszewega je bil kaznovan dne 26. februarja t. l. na globo 300 mark, ker je v nekem javnem zboru dne 16. septembra pr. l. rekel: „Prepovejmo svojim otrokom v šoli nemško odgovarjati“. — Teološki profesor v Gnesnu, dr. T. Trzcinski, je rekel v nekem zborovanju, da so oni otroci, ki trpe v ljudskih šolah zaradi svoje materinščine, podobni junakom, padlim na bojišču za svojo domovino. Za ta izrek je bil obsojen dne 25. februarja na globo 150 mark. — Prelat Josip Klos je bil na podlagi § 110 — javno hujskanje po časopisih — obsojen na 1 mesec zapor. Zapor se je izpremenil v denarno globo 450 mark. — 28. februarja je bil v Gnesnu kaznovan urednik časopisa „Lech“, Seymanski, zaradi žaljenja treh učiteljev v 6 tedenski zapor. — Enaka kazen je doletela župnika Piotrowicza iz Gnesna.

* **Tiskovne razmere na Ruskem**. Iz Petrograda poročajo, da je ruska vlada od 5. aprila do 4. junija, torej v dobi zasedanja državne dume, zatrla 94 časopisov, in sicer 43 v Petrogradu, 13 na Kavkazu, 9 v baltičkih pokrajinah, 8 v Moskvi, 4 v Sibiriji, 3 v Varšavi, 14 v drugih krajih Rusije. Istočasno je pod obtožbo 64 urednikov. — Na Ruskem so baje